

Список використаних джерел

1. Українка Л. Стародавня історія східних народів. *Повне академічне зібрання творів* : у 14 т. / Леся Українка ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2021. Т. 10. С. 41–343. URL: <https://ubi.org.ua/uk/activity/zibrannya-tvoriv-lesi-ukra-nki-u-14-i-tomah> (дата звернення: 31.10.2023).
2. Хоткевич Г. Підручник гри на бандурі. Харків : Глас, 2004. 239 с.
3. Хоткевич Г. Історія України : для шк. вищих-початкових і серед. Ч. 1 : (До кінця XVI віку). Полтава : Пед. бюро Полтав. губнауруправи, 1918. 144 с.
4. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. 2-га ред. Харків : Савчук О. О., 2013. 512 с.

ІТАЛІЙСЬКА ПЕДАГОГІНЯ МАРІЯ МОНТЕССОРІ (1870–1952) НА СТОРІНКАХ ДОВІДКОВИХ ВИДАНЬ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

А. П. Дурдас, доктор філософії, старший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

Вивчаючи постать відомої італійської лікарки та педагогині Марії Монтессорі (1870–1952), важливо дослідити представлення текстів про неї у довідкових виданнях іноземними мовами [1]. Під час джерелознавчого пошуку з'ясовано, що англomовний енциклопедичний електронний ресурс «ENCYCLOPEDIA.COM» акцентує на тому, що Марія Монтессорі – одна з перших розвивала дошкільну освіту. З її ім'ям пов'язана реалізація важливих реформ в освіті: визнання наявності багатьох способів навчання, важливості конкретного та практичного навчання, знання етапів когнітивного розвитку дитини, зв'язку між її емоційним розвитком та здатністю навчатися в оптимальному темпі, значення перших шести років життя та безмежного потенціалу дітей, незалежно від раси, статі чи соціального класу, що стало значним внеском педагогині у захист прав людини – у всьому світі почалось переосмислення прав та ролі жінок і дітей [5].

В процесі дослідження з'ясовано, що франкомовний довідковий ресурс «L'HISTOIRE PAR LE FEMMES» підкреслює роль М. Монтессорі в усвідомленні значення освіти з раннього віку, освіти, в основі якої – спостереження за дитиною та повага до її потреб [2]. Англomовний енциклопедично-довідковий ресурс «Academic Accelerator. Encyclopedia» своєю чергою звертає увагу на те, що педагогіка Монтессорі пов'язана, перш за все, з природними інтересами та діяльністю дитини, а не з формальною педагогікою. У центрі уваги практичне навчання, розвиток навичок у реальному світі та автономія, оскільки діти мають природну мотивацію до пошуку знань і готовність розпочинати навчання у добре підготовленому освітньому середовищі, то це може завадити деяким традиційним методам вимірювання досягнень, таким, як оцінки та тести [3]. Працю М. Монтессорі-дослідниці висвітлює франкомовний енциклопедичний електронний ресурс «UNIVERSALIS.fr». Зокрема, зауважено, що вона була першою італійкою, яка здобула ступінь доктора медицини та розробила курс навчання для дітей з відставанням у розвитку (ортофренічна школа) [4]. Водночас італійське

довідкове електронне видання «Треccані» підкреслює те, що протягом розвитку межі освітнього періоду теорії Монтеcсорі розширились, включивши у себе вивчення новонародженої дитини, її спроби встановити контакт з довкіллям, розвиток моторики тощо. Виходячи за межі схоластичного поля, М. Монтеcсорі порушила соціальну проблему дитини, пригніченої силами та факторами шкідливого середовища й несвідомо ворожого дорослого [6].

Отже, вивчення та різнобічний аналіз багатогранної особистості М. Монтеcсорі на сторінках довідкових видань іноземними мовами є актуальним та важливим для об'ємнішого бачення й розуміння її педагогічних ідей, для збагачення знання про розроблену нею систему навчання, а також можливості подивитися на педагогічну спадщину М. Монтеcсорі під іншим кутом зору та пізнати нові грані її особистості.

Список використаних джерел

1. Maria Montessori (1870–1952). *Memoria Scolastica*. URL: <https://www.memoriascolastica.it/memoria-collettiva/illustrazioni/maria-montessori-1870-1952> (дата звернення: 11.10.2023).
2. Maria Montessori, médecin et pédagogue. *L'histoire par les femmes*. URL: <https://histoireparlesfemmes.com/2015/12/09/maria-montessori-medecin-et-pedagogue/> (дата звернення: 11.10.2023).
3. Montessori Education : Encyclopedia, Science News & Research Reviews. URL: <https://academic-accelerator.com/encyclopedia/montessori-education> (дата звернення: 11.10.2023).
4. Montessori Maria (1870–1952). *EuUNIVERSALIS.fr (Encyclopædia Universalis France)*. URL: <https://www.universalis.fr/encyclopédie/maria-montessori/> (дата звернення: 15.10.2023).
5. Montessori, Maria (1870–1952). *Encyclopedia.com*. URL: <https://www.encyclopedia.com/people/social-sciences-and-law/education-biographies/maria-montessori> (дата звернення: 12.10.2023).
6. Montessori, Maria. *Treccani*. URL: https://www.treccani.it/enciclopedia/maria-montessori_%28Enciclopedia-Italiana%29/ (дата звернення: 11.10.2023).

ОЛЕСЬ ГОНЧАР ЯК АДРЕСАТ ЛИСТІВ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Л. В. Сухомлинська, доктор філософії, науковий співробітник сектору сухомлиністики відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

У 2023 р. відділом джерелознавства та біографістики ДНПБ розпочато тему наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» у рамках якої сектор сухомлиністики розробляє підтему «Епістолярна спадщина Василя Сухомлинського як складник педагогічної біографіки». Її результатом має стати публікація науково-популярного довідника «Василь Сухомлинський і його кореспонденти: вибране листування з коментуванням».

Проаналізувавши розділ 1.3. «Епістолярії» біобібліографічного покажчика «Василь Олександрович Сухомлинський: до 100-річчя від дня